

CRNA GORA
JU DJEČJI DOM "MLADOST"
BIJELA

GODIŠNJI IZVJEŠTAJ O RADU
JU DJEČJI DOM "MLADOST" BIJELA
ZA 2023.god.

Bijela, februar 2024.god.

**CRNA GORA
JU DJEČJI DOM „MLADOST“
BIJELA**

Broj: 132

Datum: 01.02.2024.god.

IZVJEŠTAJ

o radu JU Dječji dom „Mladost“ Bijela za 2023.god.

UVODNE NAPOMENE

JU Dječji dom „Mladost“ Bijela je Ustanova socijalnog tipa, koja se bavi zbrinjavanjem djece lišene roditeljskog staranja, i djece čiji je razvoj ometen porodičnim prilikama, i jedina je ovog tipa na teritoriji Crne Gore.

Po svom položaju i djelatnosti koju obavlja, ova Ustanova zauzima veoma značajno mjesto u našem društvu, te je njeno dobro funkcionisanje i mogućnost da odgovori mnogobrojnim i ozbiljnim zahtjevima, koji se pred nju postavljaju, od ogromne važnosti za cjelokupnu društvenu zajednicu.

Dječji dom u Bijeloj je osnovan 1946 godine, kao jedan od više domova ovog tipa na teritoriji Crne Gore. Od 1960 godine Dječji dom u Bijeloj postaje jedina ustanova ove vrste u Crnoj Gori.

Dom je smješten u objekat koji je sagrađen i useljen 1980 godine, nakon zemljotresa, u kome je stradao stari objekat Doma Vila „Jadranska straža“ u Bijeloj. Sadašnji objekat Doma ima površinu 4.027 m², a njegovi smještajni kapaciteti iznose 90 mjesta.

Odlukom Vlade RCG br.03-428 od 02.02.2006.godine, Dom je organizovan kao Javna ustanova za smještaj djece i mladih bez roditeljskog staranja i djece čiji je razvoj ometen porodičnim prilikama (Sl.list RCG br.11/2006).

U cilju obezbjeđenja svih neophodnih uslova za preuzimanje Male grupne zajednice za djecu sa smetnjama u razvoju u Bijelom Polju, koja je funkcionisala kao organizaciona jedinica JU Centar za djecu i mlade sa smetnjama u razvoju „Tisa“ Bijelo Polje, Vlada Crne Gore, na sjednici održanoj dana 27.12.2018.godine, donijela je Odluku o izmjeni i dopuni odluke o organizovanju javne ustanove za smještaj djece bez roditeljskog staranja i djece čiji je razvoj ometen porodičnim prilikama br: 07-6055, koja je stupila na snagu u januaru mjesecu 2019.godine.

U novembru mjesecu 2021.godine donijet je novi Pravilnik o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta u ustanovi, kojim je prepoznata potreba za većim brojem izvršilaca na poslovima vaspitača i stručnog radnika, čime su stvorene mogućnosti za dodatnim zapošljavanjem stručnog kadra u direktnom radu sa djecom.

Krajem decembra mjeseca 2022.godine, usaglašen je novi Granski kolektivni ugovor za socijalnu djelatnost, koji je omogućio povećanje koeficijenta za obračun zarada zaposlenih u javnim ustanovama koje obavljaju djelatnost socijalne i dječje zaštite, čime je dat djelimičan doprinos poboljšanju položaja zaposlenih u ovoj oblasti.

Tokom izvještajnog perioda intenzivno se radilo na unapređenju postojećih usluga, kao i na implementiranju novih, koje su predviđene Drugim planom transformacije ustanove koji je usvojen i usaglašen krajem 2019.godine.

Drugim planom transformacije je predviđeno unapređenje usluge rezidencijalnog smještaja, u skladu sa standardima razvijenih zemalja Evropske Unije. Dakle, prepoznata je potreba da se blagovremeno preduzmu sve mjere i aktivnosti na pripremi djece smještene u ustanovi za samostalan život, sticanje životnih vještina u cilju njihovog osnaživanja i osamostaljivanja.

Sve aktivnosti koje se realizuju u ustanovi, za svoj krajnji cilj, imaju pripremu djece za samostalan život nakon napuštanja ustanove i učenje životnih vještina koje će im u tome pomoći. Evidentno je da u ustanovi već postoje programi i aktivnosti usmjerene na sticanje određenih vještina za samostalan život, ali te aktivnosti do sada nisu u dovoljnoj mjeri bile programski definisane.

Sušтина programa je da djeca nauče kako da samostalno pripremaju jednostavnije obroke, odlažu namirnice, održavaju higijenu kuhinje, posuđa, pribora za jelo. U cilju implementacije ovog programa, tokom izvještajnog perioda u potpunosti je završeno opremanje kuhinja u svih 8 porodičnih grupa, svim neophodnim aparatima (šporeti, frižideri, mašine za pranje posuđa, mali kućanski aparati, posuđe i pribor za jelo).

Takođe je izvršena nabavka i montiranje mašina za pranje i sušenje veša u svim porodicama, čime je omogućeno da djeca nauče da rukuju ovim aparatima, peru i suše svoju ličnu garderobu.

Sve naprijed navedene promjene koje su uvedene, imale su veoma pozitivan uticaj na djecu, koja su ih sa radošću prihvatila, osnažena sa novim životnim vještinama, koja će im pomoći da lakše i sa više samopouzdanja, nakon napuštanja institucije krenu u samostalan život.

Važno je napomenuti da je većina opreme nabavljena putem donacija, te da su ljudi dobre volje prepoznali važnost nabavke ovih aparata, kao jedan od bitih uslova za podršku ovoj djeci u njihovom osamostaljivanju.

Na ovaj način je tokom izvještajnog perioda, veoma uspješno unaprijeđena usluga institucionalnog smještaja, koja je kao domska zajednica, shodno Drugom planu transformacije, uslove boravka djece u ustanovi približila onim uslovima koji postoje u porodici. Ovo je cilj prema kome smo se kontinuirano kretali, i pokazalo se da je ovakav pristup u najboljem interesu djece koja koriste uslugu smještaja u našoj ustanovi.

Tokom izvještajnog perioda preduzimane su kontinuirane mjere na unapređenju usluge SOS nacionalna dječja telefonska linija. Dakle u prethodnom periodu realizovane su dvije obuke za telefonske savjetnike (njih ukupno 20). Takođe je izvršena akreditacija ove obuke kod Zavoda za socijalnu i dječju zaštitu CG, čime je naša ustanova postala jedna od rijetkih u sistemu socijalne i dječje zaštite, koja je nosilac akreditovanih obuka u ovoj oblasti.

Drugim planom transformacije predviđeno je da se u cilju unapređenja i razvoja usluge porodičnog smještaja – hraniteljstva, u okviru JU Dječji dom "Mladost" Bijela formira organizaciona jedinica *Centar za porodični smještaj – hraniteljstvo*, čiji će zadatak biti pružanje stručne podrške i sprovođenje odgovarajućih obuka pružaocima usluge porodičnog smještaja-hraniteljstva.

Osnovni cilj formiranja Centra za porodični smještaj - hraniteljstvo jeste kvalitetnija zaštita djece kojoj se pruža usluga porodičnog smještaja-hraniteljstva, kao i kvalitetnija podrška hraniteljskim porodicama koje pružaju ovu uslugu. Opravdanost formiranja Centra koji će se baviti isključivo poslovima hraniteljstva, proizilazi iz potrebe za intenzivnijom podrškom hraniteljskim porodicama i povećanje broja djece koja se smještaju u hraniteljske porodice umjesto u ustanovu.

Nažalost, zbog problema sa kontinuiranim odlivom i nedostatkom stručnog kadra, koji je posebno izražen posljednjih godina, nije bilo moguće pristupiti implementaciji ove veoma važne usluge, pa ostaje nada da će se u vremenu koje je pred nama steći uslovi da se i ovaj dio Drugog plana transformacije ustanove implementira na adekvatan način, čime bi se nesumnjivo pružila snažna podrška razvoju hraniteljstva u našoj državi, sa posebnim akcentom na standardno i specijalizovano hraniteljstvo.

Postignuti rezultati nesumnjivo nam uakzuju da je JU Dječji dom „Mladost“ Bijela, je ostvarila kontinuitet u procesu transformacije, zadržala laskavu poziciju institucije koja je aktivan činilac reformskih procesa, u oblasti socijalne i dječje zaštite u našoj državi, primjer dobre prakse i posvećenosti na unapređenju kvaliteta usluga u ovoj oblasti, kako na državnom tako i na lokalnom nivou.

REALIZACIJA VASPITNO-OBRAZOVNOG RADA

- Statistički podaci

U JU Dječji dom "Mladost" Bijela na dan 31.12.2023.godine boravilo je **ukupno 84 djece**, od čega na institucionalnom smještaju **71 dijete**, u prihvatilištu za žrtve nasilja u porodici **5 djece**, i u Maloj grupnoj zajednici za djecu sa smetnjama u razvoju Bijelo Polje (u daljem tekstu MGZ), **8 djece**.

Najmlađe dijete je bilo uzrasta 3 godine, a najstarija su dva korisnika koja imaju više od **18 godina**, i spadaju u kategoriju lica sa srednjim i teškim smetnjama u razvoju.

U kalendarskoj godini primljeno je **ukupno 20 djece** od kojih je njih **7 smješteno u Prihvatilištu za žrtve nasilja u porodici** a **1 dijete u MGZ**, istovremeno je iz Prihvatilišta **4 korisnika prešlo na rezidencijalni smještaj**.

Otpust je završen za ukupno 29 korisnika, od čega je 7 korisnika odlukom organa starateljstva smješteno u hraniteljske porodice, i to 4 u srodničku hraniteljsku porodicu, a 3 u nesredničku porodicu, 2 korisnika su smještena u JU Centar Ljubović, 3 korisnika su vraćena u primarnu porodicu porijekla, a za 4 korisnika iz Prihvatilišta otpust je realizovan radi prelaska na rezidencijalni smještaj, dok je 12 korisnika napustilo ustanovu sticanjem punoljetstva i završetkom redovnog školovanja.

Jedna korisnica je napustila ustanovu zbog zasnivanja bračne zajednice, nakon okončanja sudskog postupka u cilju dobijanja dozvole maloljetnom licu za zaključenje braka, koji je pokrenut po zahtjevu nadležnog organa starateljstva.

Tokom izvještajnog perioda nije bilo usvojenja djece iz naše ustanove.

Vaspitno obrazovni rad sa djecom obuhvata vaspitanje i obrazovanje, brigu, zaštitu, njegu, pomoć i podršku, a temelji se na socio-pedagoškim, sociološkim i medicinskim znanjima zaposlenih, koji su u neposrednom radu sa korisnicima.

Vaspitno obrazovni rad na rezidencijalnom smještaju realizuje se u okviru vaspitnih/porodičnih grupa. U pet vaspitnih grupa korisnici su smješteni prema uzrastu i polu, dok su tri vaspitne grupe mješovitog sastava (dvije vaspitne grupe sa djecom nižeg uzrasta i vaspitna grupa za smještaj djece sa srednjim i teškim smetnjama u razvoju).

Na dan 31.12.2023.godine struktura djece na institucionalnom smještaju je sledeća:

Vaspitna grupa	Pol	Broj korisnika	Uzrast
I vaspitna grupa	Mješovita	11	8-14 godina
II vaspitna grupa	Mješovita	10	3-10 godina
III vaspitna grupa	Ženska	9	13-17 godina
IV vaspitna grupa	Ženska	6	16-18 godina
V vaspitna grupa	Mješovita	9	13-19 godina
VI vaspitna grupa	Muška	10	7-12 godina
VII vaspitna grupa	Muška	6	13-16 godina
VIII vaspitna grupa	Muška	8	16-18 godina
Prelazna stambena zajednica	Mješovita	2	16-18 godina

Analiza prikazane tabele pokazuje nam da je najveći procenat djece koja borave na institucionalnom smještaju starijeg tinejdžerskog uzrasta. Takođe je važno napomenuti, da se struktura djece posljednjih godina ubrzano mijenja, na način da je sve više djece sa smetnjama i teškoćama u razvoju, a značajan procenat njih ima probleme sa mentalnim zdravljem, u mjeru koja zahtjeva stalan nadzor ljekara spec psihijatra i primjenu medikamentozne terapije.

Podaci na kraju izvještajnog perioda pokazuju da na smještaju od ukupnog broja djece, njih 50% ima smetnje i teškoće u razvoju, a 25% ima probleme sa mentalnim zdravljem, sa tendencijom povećanja broja djece sa naprijed navedenim problemima.

Relativno veliki broj djece koja se smještaju u našu ustanovu imaju problem sa govorom, zbog čega je zapošljavanje defektologa, koji od jula mjeseca 2023.godine, sprovodi redovne individualne tretmane sa djecom od velikog značaja za njihovo zdravo odrastanje.

Zabrinjavajuća je pojava da sve veći broj djece koja se u posljednje vrijeme smješta u ustanovu, već na uzrastu od 12/13 godina koristi psihoaktivne supstance, a ima i prilično aktivan seksualni život, neprimjeren uzrastu, uz potpuno odsustvo svijesti o realnim rizicima od neželjene trudnoće, zaraznih polnih bolesti i sl.

Dio djece sa psihijatrijskom dijagnozom, često ima potrebu za hospitalizacijom, koja se teško realizuje, čak i u situacijama pokušaja suicida, s obzirom na opštepoznatu činjenicu da naša država nažalost još uvijek nema zdravstvenu ustanovu, u kojoj postoji odjeljenje za hospitalizaciju

maloljetnika sa ovom vrstom zdravstvenog problema, zbog čega se ovakva djeca upućuju na liječenje u inostranstvo (klinike u Beogradu).

U cilju zadovoljavanja potreba djece, u segmentu brige o njihovom zdravlju, nastavljeno je angažovanje spoljnog saradnika, ljekara spec.psihijatra, koji svake subote boravi u našoj ustanovi, i vrši preglede naše djece, koja imaju potrebe za ovakvom vrstom ljekarske pomoći i nadzora.

Za potrebe djece koja borave u MGZ kao spoljni saradnik, angažovan je ljekar spec.pedijatar, koji brine o zdravlju djece, i uvijek je dostupan za hitna stanja, i savjete zaposlenima koji brinu o djeci. U MGZ je takođe kao spoljni saradnik angažovan fizioterapeut, koji u skladu sa preporukom nadležnog ljekara spec.fizijatra, sprovodi individualne fizioterapeutske tretmane.

Pritisak nadležnih centara za socijalni rad za smještaj djece u našu ustanovu, tokom izvještajnog perioda nastavljen je sa još većim intenzitetom, a prisutna je i pojava da se traži smještaj djece koja su žrtve trafikinga, za čije zbrinjavanje naša ustanova ne posjeduje resurse niti licencu.

Takođe treba istaći da je u kontekstu mjera koje sistem socijalne i dječje zaštite preduzima u cilju unapređenja hraniteljstva, i dalje zabrinjavajući broj djece koja se iz hraniteljskih porodica smještaju ili vraćaju u našu ustanovu.

Uspjeh korisnika u učenju i vladanju

Na kraju školske 2022/2023 godine ukupno je troje djece pohađalo JPU "Naša radost" u Herceg Novom, a jedno od njih je koristilo i uslugu Dnevnog boravka za djecu sa smetnjama u razvoju, koji funkcioniše u okviru naše ustanove.

Osnovnu školu redovno je pohađalo ukupno 45 djece. Na kraju školske godine, na polaganje popravnog ispita bilo je upućeno jedno dijete, koje je položilo, i redovno upisalo naredni razred.

Redovno nastavu u JU Resursni centar „Dr Peruta Ivanović“ u Kotoru pohađalo je ukupno 6 djece, od čega je jedna učenica srednjoškolskog uzrasta.

Ukupno četvoro djece je vandredno polagalo razredni ispit i na taj način su završili razred po programu obrazovanja za odrasle u školi u Podgorici. Ovdje se radi o djeci koja prije smještaja u našu ustanovu nisu imala priliku da pohađaju osnovnu školu, ili je to bilo sporadično i neredovno, zbog čega su prerasla uzrast za redovno školovanje, shodno pozitivnim zakonskim propisima, koji tretiraju oblast obrazovanja.

U saradnji sa NVO "Juventas" iz Podgorice za djecu koja nisu redovno pohađala osnovnu školu uspeli smo da obezbijedimo sertifikovane obuke za različita zanimanja, tražena na tržištu rada (šankeri, konobari, pomoćni radnici u kuhinji, krojači, manikir/pedikir, kozmetičar), čime smo im

obezbijeđili zanimanje sa kojim će nakon punoljetstva i izlaska iz ustanove imati priliku za zaposlenje.

Srednju školu pohađalo je ukupno 12 djece, od čega je dvoje vanredno polagalo razred, a jedno dijete je pohađalo prvi razred u JU Resursni centar "1 jun" u Podgorici.

Korisnici V vaspitne grupe zbog stepena smetnji i teškoća u razvoju nastavu pohađaju u integrisanom odjeljenju u JU OŠ „Ilija Kišić“ u Zelenici.

Tokom izvještajnog perioda petoro djece je proslavilo matursko veče, dok je troje njih proslavilo polumatursko veče. Ove aktivnosti su realizovane u saradnji sa nadležnim centrima za socijalni rad, koji su djelimično obezbijeđili novčana sredstva za ove potrebe.

Značajnu podršku u cilju boljeg i lakšeg savladavanja školskog gradiva tokom školske godine pružila nam je naš dugogodišnji partner NVO "Juventas" iz Podgorice, koja je angažovala nastavnike i učitelje (facilijatore), koji su kroz individualni rad pomagali djeci u učenju.

Kao i ranijih godina, podršku u učenju djeci koja prate nastavu po IROPu pružali su saradnici iz NVO "Riznica Mladosti" iz Herceg Novog, koji već punih 15 godina u kontinuitetu pružaju podršku našoj djeci.

Svim korisnicima bili su obezbijeđeni udžbenici i školski pribor.

Djeca koja su uključena u obrazovni proces nastavu su pohađala u sledećim obrazovnim ustanovama:

JPU „Naša radost“ Herceg Novi, Odjeljenje u Bijeloj;

JU OŠ „Orjenski bataljon“ Bijela;

JU OŠ „Ilija Kišić“ Zelenika;

JU OŠ „Milan Vuković“ Herceg Novi;

JU SMŠ „Ivan Goran Kovačić“ Herceg Novi;

JU Resursni centar „Dr Peruta Ivanović“ Kotor.;

JU Resursni centar "1 jun" Podgorica.

U cilju osamostaljivanja i pripreme za samostalan život tokom perioda ljetnje turističke sezone stariji korisnici bili su radno angažovani u Porto Montenegro, Bocasi u Kamenarima, kao i drugim ugostiteljskim objektima na teritoriji opštine Herceg Novi. U svim ovim slučajevima radilo se o zasnivanju zakonitog radnog odnosa, koji podrazumijeva bruto platu, sa porezima i doprinosima, na način da se neto plata djetetu uplaćivala na njegov tekući račun.

U ovom periodu, dvije djevočice bile su povremeno angažovane u kuhinji i u vešeraju ustanove, a za te poslove dobijale su novčana sredstva kao vanredni džeparac.

Slobodne aktivnosti

Veoma značajan segment u razvoju ličnosti djeteta je kvalitetno organizovano slobodno vrijeme, što je veoma bitan faktor za kvalitetnu socijalizaciju naše djece, odnosu njihovu što bolju integraciju u društvo.

Slobodne aktivnosti koje su realizovane u izvještajnom periodu možemo podijeliti na one koje su realizovane unutar ustanove i one koje su realizovane u lokalnoj zajednici, drugim gradovima naše države, kao i u zemljama okruženja.

U okviru ustanove djeci su na raspolaganju fiskulturna sala, sportsko igralište, dječije igralište sa kućicom i mobilijarom, plaža sa mobilijarom, biblioteka sa 1000 naslova, dovoljan broj laptop računara i tableta. Sve zajedničke aktivnosti, proslave rođendana, radionice, pozorišne i muzičke predstave, realizovane su u sali, koju zovemo „Plavi salon“.

Tokom izvještajnog perioda, za djecu je u saradnji sa različitim ustanovama, udruženjima i NVO, organizovane različite edukativne radionice, na temu vrđnjačkog nasilja, zloupotrebe psihoaktivnih supstanci, zdravih stilova života i sl.

Djeca su takođe imala priliku da prisustvuju brojnim jednodnevnim kao i višednevnim izletima. Tako su kao i prethodnih godina dio zimskog i ljetnjeg raspusta boravili u odmaralištu na Ivanovim koritima.

Tokom izvještajnog perioda djeca su imala priliku da budu učesnici Cvijetne povorke povodom proslave Praznika Mimoze, bili su učesnici Dječijeg karnevala u Budvi, a uzeli su učešće u humanitarnoj akciji pod nazivom “ Pjesmom do zvijezda” u Baru.

U organizaciji Crnogorskog saveza za tehničku kulturu “Politehnika” za našu djecu je u Podgorici održana radionica iz robotike i modernih tehnologija pod nazivom “ Edukacijom do socijalizacije i edukacije”. Djeca su takođe više puta prisustvovala košarkaškim utakmicama u Bemax areni.

Na poziv menadžmenta kompanije Lustica bay i g-dje Snežane Divac, djeca su bila gosti ovog elitnog rizorta, i bila u prilici da uživaju u obilasku i delicijama restorana “21 Bistro”.

Na poziv direktora Uprave policije Crne Gore, djeca su boravila na jednodnevnom izletu u policijskom kampu na Zlatici, kojom prilikom su se družili sa pripadnicima policije.

U organizaciji naših tradicionalnih prijatelja Rotary kluba iz Kotora za grupu naše djece organizovan je jednodnevni izlet u Tivat gdje su djeca u parku posadila svoje drvo koje su nazvali “ Mladost” a nakon toga su bila u prilici da uživaju u vožnji žičarom Kotor-Lovćen.

U organizaciji naših partnera I donatora "Jugopetrol" AD Podgorica, grupa naše djece je kao i ranijih godina, dio ljetnjeg raspusta provela u kampu u Grčkoj na poluostrvu Halkidiki. Tokom izvještajnog perioda, grupa naše djece u pratnji vaspitačice, boravila je u višednevnoj posjeti drugarima u Dječjem domu "Rada Vranješević" u Banja Luci.

Kao i ranijih godina, prve subote u martu mjesecu, u organizaciji NVO Omladinski centar iz Herceg Novog, na radost naše djece održana je tradicionalna manifestacija "Torta za osmjeH".

Manifestacija u organizaciji studenata Univerziteta Crne Gore, pod nazivom „Njihov osmijeh vrijedi više“ održana je i 2023.godine, uz tradicionalno druženje i poklone za našu djecu.

IZVJEŠTAJ O RADU SOCIJALNOG RADNIKA

Stručni rad

Socijalni radnik na osnovnim stručnim poslovima zadužen je za obavljanje poslova prijema i otpusta korisnika. Kao član stručnog tima zajedno sa ostalim članovima razmatra sva bitna pitanja koja imaju za cilj kontinuirano praćenje psihofizičkog razvoja djece, preuzimanje neophodnih mjera u organizaciji stručnog rada sa djecom, a radi multidisciplinarnog postupanja prilikom prijema, praćenja i otpusta korisnika Doma.

Sa članovima tima, socijalni radnik razmatra zahtjev za prijem, i o istom obavještava nadležni centar za socijalni rad o mogućnostima prijema, dogovara datum prijema, vodi matičnu evidenciju, otvara dosije, i ulaže potrebnu dokumentaciju. Pored štampane verzije, evidencija se vodi i putem informacionog sistema. U slučajevima prijema po urgentnoj proceduri, traži dostavljanje dokumentacije u zakonom predviđenom roku.

Nakon prijema i dostavljanja potrebne dokumentacije, socijalni radnik zajedno sa psihologom, porodičnim vaspitačem, korisnikom, starateljem, voditeljem slučaja i rukovodiocem službe za njegu i dostupnost zdravstvenih usluga, pristupa izradi početnog plana rada sa korisnikom, nakon čega se radi na realizaciji aktivnosti iz planova kroz praćenje korisnika individualni i grupni savjetodavni rad, usvajanju znanja i vještina za samostalan život, iniciranje i praćenje kontakata korisnika sa članovima biološke porodice, srođnicima i drugim bitnim licima za život korisnika.

Socijalni radnik na kraju svakog mjeseca priprema spiskove sa rješenjima o smještaju, odnosno prestanku smještaja, radi spisak za mjesečni džeparac djece i dostavlja ih službi računovodstva za potrebe izrade fakture.

Odlukom Ministarstva rada i socijalnog staranja obračun džeparca radi se prema kalendarskom uzrastu. Dečca su podjeljena u tri katoegorje, uzrast do 6 godina, od 6 do 15 godina i od 15 do 18

godina. Fature i džeparci se računaju shodno broju dana u mjesecu za koju je štíćenik koristio uslugu smještaja.

Tokom izvještajnog perioda, socijalni radnik je vaspitačima pružao kontinuiranu pomoć i podršku u vođenju dokumentacije u štampanom i elektronskom obliku, najmanje dva puta godišnje radio je individualne planove rada sa korisnicima, i pratio potrebnu revizije istih.

Uz prisustvo socijalnog radnika, djeca su ostvarivala telefonsku komunikaciju putem poziva i video poziva sa članovima svoje biološke porodice kao i drugim bitnim licima za dijete, takođe socijalni radnik kontrolisao je posjete djeci koje su se realizovale u prostorijama Doma, uz prethodnu saglasnost nadležnog centra za socijalni rad, pružajući djeci kontinuiranu podršku za jačanje odnosa sa porodicom, kao i upoznavanje porodice sa psihofizičkim stanjem djeteta. Pozivi i posjete evidentirane su kroz informacioni sistem.

Veliki broj dopisa upućen je nadležnim centrima za socijalni rad, a koji se odnose na podizanje novčanih sredstava sa tekućih računa korisnika. Svaki zahtjev djeteta potpisan je od strane vaspitača, i uz pismenu saglasnost centra za socijalni rad, korisnik je uz pratnju socijalnog radnika u banci mogao da podigne određeni novčani iznos, koji je iskorišćen za potrebe korisnika čiji troškovi prevazilaze redovne troškove za vrijeme boravka u Domu.

Takođe, djeca su imala organizovane brojne izlete, jednodnevne kao i višednevne, te je za svaki od njih koji se organizovao van granice opštine bilo potrebno uputiti dopis centru za socijalni rad, radi dobijanja saglasnosti za odlaske na iste.

Tokom perioda ljetnje turističke sezone, 2 korisnika su bila radno angažovana na teritoriji druge opštine, (radno angažovanje u kompaniji PortoMontenegro u Tivtu), gdje su tokom tok perioda boravili van Doma. Kontinuirano se radilo se na jačanju motivacije kao i odgovornosti za preuzete obaveze, i prilagođavanju na radnu sredinu i okruženje koje se razlikuje od domskog okruženja.

Takođe, dvije korisnice bile su radno angažovane u okviru Doma, dok je petoro djece bilo radno angažovano kod poslodavaca na teritoriji Opštine Herceg Novi.

Tokom izvještajnog perioda petoro korisnika završilo je akreditovane programe obuke za konfekcionara, spasioca na plaži, šankera i kozmetičara. Jedan korisnik je nakon završene obuke nastavio radno angažovanje, u ugostiteljskom objektu u Kamenarima, što je veoma značajno jer će nakon skorog izlaska iz ustanove imati sigurno zaposlenje.

Tokom školskog raspusta, djeca su u pratnji socijalnog radnika, domskim vozilom, vođena u biološke porodice, kako bi određeni vremeski period proveli zajedno i time jačali emotivne veze.

Socijalni radnik je takođe bio podrška i korisnicima koji su u Centru bezbjednosti Herceg Novi, davali izjave povodom određenih događaja, kao i u Centru za socijalni rad ukoliko se radilo o korisnicima ispod 14 godina starosti.

Djeca koja redovno pohađaju školu ostvarila su pravo na refundaciju troškova prevoza gradskim prevozom, od strane Opštine Herceg Novi.

Prilikom pripreme za otpust korisnika, posebna pažnja pružala se kroz psihosocijalnu podršku, podršku prilikom izbora prebivališta, izbora zaposlenja, upoznavanje sa svim pravima koja se ostvaruju preko nadležnih centara za socijalni rad, kao i tome da i nakon napuštanja ustanove, ima svu potrebnu podršku i pomoć. Velika pažnja se inače uvijek posvećuje svoj djeci na psihosocijalnom osnaživanju, kroz savjetodavne razgovore o svim bitnim temama u periodu odrastanja, kao i temama za koje sama djeca pokazu interesovanje.

Socijalni radnik učestvuje u radu kao član Stručnog tima za djecu i kao član Tima za zaštitu prava djece.

Saradnja sa drugim službama i institucijama

Socijalni radnik ustanove je u redovnoj je komunikaciji sa predstavnicima centara za socijalni rad, kako telefonskim tako i pisanim putem. Uspostavlja komunikaciju i sa drugim institucijama, kao što su škole, sudovi, policija. Svakodnevno postoji saradnja sa vaspitačima, psiholozima, medicinskim osobljem, kao i drugim službama u okviru ustanove, sve u cilju kvalitetnog rada i zaštite interesa korisnika.

Stručno usavršavanje

Socijalni radnik na osnovnim poslovima angažovan je kao savjetnik na Nacionalnoj SOS telefonskoj liniji za djecu i mlade, a u toku izvještajnog perioda završio je sledeće obuke:

- Jačanje kapaciteta stručnih radnika/ca za rad sa djecom i mladima sa socijalno neprilagođenim ponašanjem;
- Primjena bazičnog programa rada u ustanovi za djecu i omladinu u Crnoj Gori;
- Mentalno zdravlje djece i roditelja/pružaoca usluga;
- Regionalna konferencija "Pristup obrazovanju mladima u riziku na Zapadnom Balkanu"
- Konferencija "Borba protiv nasilja nad djecom-mapiranje postojećeg stanja u Crnoj Gori."
- Bazični program obuke "Familylab" Srbija.

IZVJEŠTAJ O RADU PSIHOLOGA

Cilj rada psihologa u JU Dječji dom "Mladost" Bijela je da stručnim radom doprinese ostvarivanju ciljeva vaspitno-obrazovnog rada, njegovom unapređenju i inoviranju, te očuvanju mentalnog zdravlja i podsticanju razvoja djece. Psiholog aktivno učestvuje na unapređenju i razvoju

implementiranih usluga u našoj ustanovi, pružanjem stručne podrške i aktivnim radom na istima, u skladu sa potrebama.

Planiranje i organizacija rada

Program rada, planiranje i organizacija rada za potrebe radnog mjesta (godišnji plan rada psihologa). Konsultativni i instruktivni rad i pomoć vaspitačima u planiranju i realizaciji plana i programa rada sa vaspitnom grupom. Aktivno učešće u radu Stručnog tima za djecu na rezidecijalnom smještaju, po potrebi i u servisima podrške. Aktivni rad na servisu SOS telefon za djecu i mlade (telefonski savjetnik, supervizor i trener), kao i na prezentaciji usluge.

Više od polovine ovogodišnjeg radnog angažmana psihologa obuhvatao je rad na osnovnim stručnim poslovima socijalne zaštite zbog velikog obima i zahtjeva posla.

Psihološka dijagnostika i tretman

Prikupljanje i analiza relevantnih podataka o psihološkom, zdravstvenom i socijalno-porodičnom statusu za svu djecu u ustanovi, kontinuirano od prijema u ustanovu, tokom boravka, tretmana i otpusta.

Psihološka dijagnostika i procjena razvojnih manifestacija psihološkom opservacijom, individualnim kontaktom i primjenom psiholoških dijagnostičkih instrumenta, praćenje i primjena savjetodavno – terapijskog rada rađeni su sa ukupno 74 djece.

Individualno psihološko ispitivanje uz primjenu psihološke test instrumentacije, sa obradom i analizom podataka, kao i analizom relevantnih socio-medicinskih i drugih raspoloživih podataka o djetetu, sa intepretacijom i formiranjem psihološkog nalaza i mišljenja ili izvještaja urađeno je za ukupno 28 djece.

Nalazi i izvještaji su pisani u postupku promjene oblika socijalne zaštite, u postupku kategorizacije i rekategorizacije, za potrebe vaspitača, za druge ustanove i organizacije (CSR, MRSS, škole) za potrebe konferencije slučaja, po zahtjevu Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore, za potrebe hospitalizacije na psihijatrijskim klinikama, kao i u postupku otpusta i prijema šticećenika.

Kontinuirani individualni tretman preduzet je za 42 djece, dok su povremeno i u zavisnosti od aktuelnih potreba sa 32 djece vođeni individualni razgovori i preduzeti savjetodavni ili suport tretmani.

Praćenje i psihološki savjetodavni rad sa roditeljima, rodbinom djece, kao i trećim licima, kojima je odobren kontakt sa korisnicima naše ustanove od strane nadležnih Centara za socijalni rad,

sproveden je u 12 slučajeva. U ovaj broj su uključeni roditelji, rodbina i značajna treća lica i one djece koja se više ne nalaze više na smještaju u našoj ustanovi.

Instruktivni i savjetodavni rad sa vaspitačima rađen je kontinuirano i u skladu sa fluktuirajućim individualnim potrebama djece kao i vaspitnih grupa.

Nastavljen je i kontinuirani rad spoljnog saradnika ustanove, ljekara spec. psihijatra, sa djecom na sedmičnom nivou. Tokom pružanja stručne pomoći psihijatra našim korisnicima u rad je uključen i psiholog (praćenje i razmjena informacija između vaspitača, djece, psihijatra i medicinskog osoblja). Pored rada spoljnog saradnika ljekara spec. psihijatra kod nas u ustanovi, i dalje je nastavljena redovna saradnja psihologa sa dječjim psihijatrima iz Specijalne bolnice Dobrota i Centra za autizam Podgorica, kroz redovnu pratnju djece na preglede i razmjenu informacija, u cilju dijagnostike, redovnog praćenja, propisivanja terapije. Takođe intenzivna saradnja sa dječjim psihijatrima se odvijala i u cilju pružanja podrške i praćenja kod davanja predloga za dobijanje konzilijarnog mišljenja za upućivanja djece na preglede i eventualno liječenje u inostranstvu, pri čemu je za dva korisnika dobijen uput za pregled i bolničko liječenje na dvije klinike u Beogradu; Klinika za neurologiju i psihijatriju za decu i omladinu i Klinika za decu i omladinu Instituta za mentalno zdravlje.

Obavljani su razgovori u cilju prikupljanja informacija, pružanje savjetodavnog tretmana i sastavljanje izvještaja radi procjene i ustanovljavanja razloga za incidentno ponašanje, a prema internim procedurama naše ustanove, u slučaju kada korisnik samovoljno napusti instituciju i u slučaju kada se ne vrati u dogovoreno vrijeme sa dnevnog ili večernjeg izlaza.

Prema važećem Pravilniku o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta u ustanovi, od novembra 2021. godine na osnovnim stručnim poslovima psihologa obezbjeđena su dva izvršioca, što je i implementirano u oktobru mjesecu 2022. godine. Zbog opravdane spriječenosti za rad u dužem periodu tokom 2023. godine, na poslovima psihologa je radio jedan izvršilac.

Praćenje i unapređenje vaspitno-obrazovnog rada

Instruktivnim radom pružena je stručna pomoć vaspitačima u sačinjavanju planova za vaspitno - obrazovni rad za svako dijete ponaosob u zavisnosti od potreba vaspitača. Pomoć u adaptaciji novoprimljenih korisnika, formiranju izvještaja o korisnicima, kao i savjetodavni rad sa ciljem osposobljavanja za rano prepoznavanje razvojnih teškoća kod djece, rješavanju inerpersonalnih konflikata, problema koji se tiču funkcionisanja vaspitne grupe, školskih postignuća djece, korisnika koji su pod redovnim nadzorom dječijeg psihijatra i koji koriste medikamentoznu terapiju. Takođe, pružana je pomoć korisnicima u pripremi za izlazak iz institucije.

Aktivno učešće u pripremi i izradi individualnih planova rada za svako dijete zajedno sa predstavnicima matičnih centara za socijalni rad, vaspitačima, djecom, roditeljima, ukoliko su stvoreni uslovi za njihovo učešće. Ostvarena je direktna saradnja sa Centima bezbjednosti na

nivou cijele Crne Gore, Osnovnim sudom i Sudom za prekršaje. Učestvovalo je pored svega navedenog i na brojnim konferencijama slučaja koje su bile organizovane kako od strane zaposlenih u našoj ustanovi tako i na inicijativu nadležnih matičnih CSR.

Ostali poslovi

Učešće u radu stručnih organa Doma :

- Stručni tim za djecu
- Vijeće vaspitača
- Tim za zaštitu prava djece

Psiholog je aktivno učestvovao na sastancima pri čemu je ostvarena saradnja sa stručnim radnicima i stručnim saradnicima ustanove, kao i aktivna saradnja sa stručnim radnicima CSR, Ministarstva rada i socijalnog staranja, Komisijom za usmjeravanje, sudskim organima, centrima bezbjednosti, JU Centrom "Ljubović ", JU " Komanski most". Nastavljena je saradnja sa svim školama, koje pohađaju naši korisnici, uz organizovane posjete. Aktivno učešće u izradi individualnih planova zaštite za svako dijete. Takođe su ostvareni kontakti i saradnja sa nevladinim organizacijama koje su pružale podršku i pomoć u radu sa djecom kroz razne projekte.

Nastavak edukacije iz različitih oblasti kroz završene sledeće obuke;

- *Primjena bazičnog programa rada u ustanovi za djecu i omladinu u Crnoj Gori*
- *Bazični program "Familylab"*
- *Mentalno zdravlje djece i roditelja-pružalaca usluga*
- *Trening trenera o međusektorskoj saradnji u radu sa djecom žrtvama nasilja i iskorišćavanja*

Osim kontinuiranih dodatnih edukacija, stručno usavršavanje se sastojalo od čitanja stručne literature i periodike za potrebe radnog mjesta, uz intenzivan lični rad (rad na usavršavanju i unapređenju ličnih kapaciteta).

Pored navedenih aktivnosti, učestvovalo se u aktivnoj promociji SOS telefonskog servisa za djecu i mlade.

U okviru radnog vremena sa štićenicima školskog uzrasta održane radionice na temu:

- „ Kultura komunikacije među mladima ”; -
- „ Trening socijalnih vještina ”, -
- set radionica “ Zastupam sebe, poštujem tebe –biti asertivan”.

IZVJEŠTAJ O RADU DEFEKTOLOGA

Defektolog je zadužen za **prevenciju** kašnjenja i/ili smetnja/teškoća u razvoju korisnika, podršku u prevenciji poremećaja ponašanja, **detekciju**, **dijagnozu**, **izradu i sprovođenje plana i programa** defektološkog rada, kao i **evaluaciju** tretmana.

Kao član stručnog tima aktivno surađuje sa ostalim članovima tima u cilju praćenja i stimulacije psihofiziološkog razvoja korisnika.

Defektološkinja je zaposlena u ustanovi od jula 2023. godine. U saradnji sa ostalim članovima Stručnog tima i vaspitačima određeni su korisnici kojima je potrebna defektološka procjena. Defektološkinja vrši sveobuhvatnu procjenu djetetovih sposobnosti opservacijom i primjenom sopstvene, defektološke testovne instrumentacije. Nakon toga, otvara za svako dijete ponaosob karton u kom vodi evidenciju o ishodima tretmana (u slučaju kada tretman nije potreban napiše date savjete), postavlja kratkoročne ciljeve tretmana i na svaka tri mjeseca vrši evaluaciju istih.

Za potrebe izrade individualnih planova rada sa korisnicima ustanove, defektološkinja je za svako dijete pisala *Izveštaj i mišljenje defektologa*. U pomenutom periodu na redovne defektološke tretmane dolazilo je 20 korisnika, od kojih su samo troje imali nešto intenzivniji tretman (tri puta nedeljno). S obzirom na uzrast i razvojne teškoće korisnika preporučeno je da većina njih ima mogućnost za tretmanom tri puta nedeljno. Ostali korisnici za koje je procjenjeno da su u riziko grupi, a defektološkom procjenom je utvrđeno da njihove smetnje nisu ograničavajuće za svakodnevno funkcionisanje, imali su sporadične tretmane promjenjivog intenziteta, a u cilju praćenja njihovog razvoja i napretka. Preporuka za pomenutu grupu djece jeste defektološki rehabilitacioni plan od jednog do dva tretmana nedeljno. Defektološki tretmani obavljaju se u zasebnoj prostoriji, individualnog su karaktera, maksimalno prilagođeni potrebama korisnika, a u skladu sa uslovima rada.

Na osnovu opservacije, stručno mišljenje je da većina od ukupnog broja korisnika ustanove ima potrebu za individualnim defektološkim planom rada koji uključuje (re)habilitacione defektološke tretmane, ali i podršku djeci u prevenciji poremećaja ponašanja.

Defektološkinja je pružala vaspitačima kontinuiranu podršku u vidu konsultacija vezanih za svako dijete ponaosob, preporuka za dalji rad kao i savjeta kako prilagoditi određeni sadržaj specifičnim potrebama određenog djeteta. Date savjete vaspitači su primjenjivali za savladavanje školskog gradiva sa korisnicima, a takođe su savjete prenosili i stručnim licima koja su u neposrednom kontaktu sa djecom (vaspitači u vrtiću, učitelji, nastavnici).

Defektološkinja je u saradnji sa ostalim članovima Stručnog tima učestvovala u izradi individualnih planova rada sa korisnicima ustanove. Osim formalnog dijela izrade plana, defektološkinja se aktivno konsultovala sa psihološkinjama i socijalnom radnicom o prilagođavanju načina rada sa pojedinim korisnicima, a u cilju što sveobuhvatnijeg uvida u specifične potrebe korisnika.

Povodom pomenutih tema vezanih za individualizaciju plana rada sa korisnicima, ali i povodom unaprijeđenja testovne instrumentacije i uslova u kojima se tretmani obavljaju, defektološkinja se kontinuirano konsultovala sa direktoricom ustanove.

Tokom 2023. godine defektološkinja je prisustvovala sledećim akreditovanim programima obuka:

- Osnovna znanja o traumi za zaposlene u socijalnoj i dječijoj zaštiti, *ZSDZ CG*;
- Obuka za izgradnju kapaciteta nosilaca dužnosti za unaprijeđenje međusektorske saradnje u prevenciji institucionalizacije i pružanju integrisanih usluga za djecu sa smetnjama u razvoju, *UNICEF*;
- Program obuke pružalaca usluga socijalne zaštite za primjenu Bazičnog programa rada u ustanovi za djecu i omladinu, *Centar za zaštitu odojčadi, dece i omladine Zvečanska*;
- Obuka za profesionalce dječije zaštite u primjeni kulturno kompetentne prakse, međusektorske prevencije i usluga podrške žrtvama nasilja, *UNICEF*.

Od decembra 2023. godine defektološkinja je član Tima za zaštitu prava djece.

IZVJEŠTAJ O ZDRAVSTVENOJ ZAŠTITI

Zdravstvena zaštita i dostupnost zdravstvenih usluga u našoj ustanovi se organizuje u skladu sa individualnim potrebama svakog djeteta, koje koristi uslugu smještaja u našoj ustanovi.

Potrebe djece za zdravstvenom zaštitom obuhvataju:

- prevenciju bolesti, kroz preventivne preglede i imunizaciju;
- preglede zbog zdravstvenih problema, rehabilitaciju i kontinuiranu zdravstvenu njegu;
- njegovanje i promociju zdravih stilova života.

Zadovoljenje najvećeg broja potreba djece za zdravstvenom zaštitom se obezbjeđuje dominantno u ambulantama tima izabranog doktora za djecu, u JZU Dom zdravlja Herceg Novi, uz pomoć centara i jedinica za podršku. Posebna pažnja se posvećuje djeci iz vulnerabilne grupe (djeca sa različitim etiologijama i rizicima u razvoju, rizikom na rođenju i djeca sa kombinovanim smetnjama u razvoju). Nažalost, ovakve djece je sve više u našoj ustanovi, a naročito visoko rizična populacija su djeca koja borave u Maloj grupnoj zajednici za djecu sa smetnjama u razvoju u Bijelom Polju. Kombinovane smetnje u razvoju, zdravstve diagnoze koje ukazuju na teže smetnje u intelektualnom razvoju, razni metabolički poremećaji, stepen invaliditeta ukazuju na važnu činjenicu, da se radi o djeci koja su gotovo potpuno zavisna od pomoći I. podrške zaposlenih medicinskih sestara i njegovateljica, u svim segmentima, (održavanje lične higijene, hranjenje i sl.). Neka od ove djece za kretanje koriste invalidska kolica.

U osnovi svakog našeg zadatka, kontakta sa djetetom je poštovanje dostojanstva i osobnosti stićenika u svim stanjima. Zadatak medicinskih sestara je:

Održavanje lične higijene

Pod ličnom higijenom podrazumijeva se održavanje čistoće ruku, tijela, oralna higijena, čistoća zuba, urednost kose i noktiju, čistoća odjeće i obuće kao i zdrave navike života. Održavanje lične higijene je najbolja prevencija pojave zaraznih bolesti (bolesti, gljivične infekcije, svrab, scabies itd.). Održavanje lične higijene podrazumjeva: pranje ruku, pranje i kupanje čitavog tijela, higijena odjeće i obuće kao higijena prostora. Počevši od osnovne ali najbitnije stvari, higijena ruku, pravilno i temeljno pranje dijete uči da je to i osnov u sprečavanju i širenju mnogih zaraznih bolesti. Higijena tijela i intimnih djelova zaslužuje posebnu pažnju kod djece oba pola, zato se ukazuje na neophodnost svakodnevnog tuširanja i pranja. Pranje i presvlačenje posteljine kao i pranje lične garderobe djeca, uz podršku vaspitača obavljaju samostalno, u mašinama za pranje i sušenje veša, koje postoje u svakoj porodičnoj grupi.

U okviru mjera za održavanje higijene, posebna se pažnja posvećuje održavanju higijene prostora, što podrazumijeva razvijanje navika kod djece, da u skladu sa uzrastom i u mjeri svojih kapaciteta, održavaju higijenu prostora u kome žive i rade.

Posebna pažnja se posvećuje održavanju oralne higijene i zdravlju zuba, što uključuje redovne posjete dječjem stomatologu.

Pravilna i zdrava ishrana, nutritivno bogati, izbalansirani i redovni obroci (doručak, ručak, užina i večera) preduslov su zdravog odrastanja. U izradi jelovnika osim vaspitača, učestvuje i zdravstveni radnik, a želje djece se uvažavaju, u mjeri koja obezbjeđuje zdravu ishranu (balansiranje između kuvanih jela, mesa, povrća, voća i slatkiša).

Primjena terapije

Kako je u našoj ustanvi organizacijom rada obezbjeđen nadzor u trajanju od 24 sata, tako se primjena terapije u kontinuitetu sprovodi i kontroliše. Naročito je pojačana kontrola uzimanja, odnosno davanja terapije kod djece koja su praćena od strane ljekara spec.psihijatra, a njih je u našoj ustanovi sve veći broj.

Dio djece sa mentalnim problemima često ima potrebu za hospitalizacijom, tako da je u ovom izvještajnom periodu dvoje djece bilo smešteno na Kliniku za neurologiju i psihijatriju u Beogradu.

Važno je napomenuti da je ustanova, kao spoljnog saradnika, angažovala ljekara spec.psihijatra, koji dolazi jednom sedmično i koji nam je velika podrška. Tu je svakako dobra saradnja sa zdravstvenim sistemom naše države, kao što je Centar za autizam u Podgorici i dječija ambulanta u Kotoru.

Prepoznavanje urgentnih stanja i pružanje prve stručne pomoći

U izvještajnom periodu obavljeno je 544 pregleda od strane pedijatra, od toga 20 pregleda na prijemu i 29 pregleda na otpustu. Svi pregledi se obavljaju u JZU Dom zdravlja u Herceg Novi, a potrebni specijalistički pregledi van opštine, najčešće na Institutu za bolesti djece u Podgorici.

Obavljeno je 32 pregleda od strane endokrinologa, 2 djece je bilo na bolničkoj opservaciji od strane tog specijaliste, 17 pregleda oftalmologa, 14 pregleda od strane neurologa, 13 pregleda hirurga i rekonstruktivnog i estetskog hirurga i u sklopu njihove specijalnosti jedno bolničko liječenje, 16 pregleda od strane fizijatra, 27 od strane ortpeda, 8 pregleda ORL-specijaliste, 250 stomatoloških pregleda. Jedno djetete je odlazilo na rehabilitaciju u Institut " Dr Simo Milošević ", uz pratnju medicinskog osoblja naše ustanove.

Sve medicinsko tehničke radnje koje ne zahtijevaju pregled ljekara se obavljaju u ambulanti u okviru ustanove (previjanje tretman rane, obrada ogrebotina, oderotina, nagnječenja i sl.). Sve povrede ili bilo koja urgentna stanja nakon ukazane prve stručne pomoći se odvođe u ambulantu JZU Dom zdravlja Herceg Novi na ljekarski pregled.

Pratnja djece do drugih zdravstvenih centara je obezbijedena od strane medicinskih sestra iz naše ustanove, a vrlo često bude i pratnja u toku samog bolničkog liječenja, što nam otežava organizaciju rada u ustanovi i obezbjeđivanje dvadesetčetvoročasovnog nadzora u bolnici van teritorije sjedišta ustanove.

Pored kompleksne strukture djece, vidno otežavajućih uslova rada, obzirom na povećan broj djece sa smetnjama i teškoćama u razvoju, bilo bi značajno da zdravstvena služba u narednom periodu bude više uključena u obuke, edukacije, seminare, posebno na temu mentalnog zdravlja djece. Dvodnevna radionica koju je za naše zaposlene krajem prošle godine održao dr Rudić, spec dječji neuropsihijatar, čija je uža specijalnost poremećaj iz spektra autizma, pokazatelj je velikog značaja kontinuirane edukacije zaposlenih, u cilju pružanja kvalitetnije pomoći i podrške djeci, koja borave u našoj ustanovi.

IZVJEŠTAJ O RADU NACIONALNE SOS DJEČJE LINIJE

Nacionalna SOS dječja linija, licencirana savjetodavno-terapijska usluga, koja funkcioniše kao jedan od servisa naše ustanove, počela je sa radom krajem 2018. godine. Implementirana je na osnovu obezbljeđenih svih neophodnih materijalno-tehničkih uslova i specijalizovane obuke prvih savjetnika, koju je pružila Nacionalna dečija linija Srbije (NADEL). Tada je obuku za telefonske savjetnike, koja se sastojala iz dva dijela (usvajanja teorijskog znanja i praktičnog rada na telefonu NADEL-a u Beogradu) prošlo petnaest zaposlenih, od kojih je u radu na liniji ostalo dvanaest aktivnih savjetnika.

Nacionalna dječja telefonska linija ima uređen odgovarajući prostor, opremljen potrebnim namještajem i sredstvima, a na dva radna savjetnička mjesta instaliran je moderan softver, neophodan za ostvarivanje poziva, kao i za analizu podataka.

Dječja linija je međunarodno prepoznat važan servis pomoći i podrške djeci i mladima i veoma važan na putu transformacije i deinstitucionalizacije i u skladu sa tim je neophodno da sve relevantne institucije i kompletna društvena zajednica razumiju njen značaj i podrže njen rast i razvoj.

Cilj dječje linije jeste da se kroz osluškivanje glasa onih koji pozivaju kontinuirano mapiraju potrebe djece, mladih, kao i onih koji brinu o njima i u skladu sa tim razvijaju novi segmenti u radu. Takođe, cilj rada sa djecom i mladima na Dječijoj liniji jeste da se kroz povjerljiv savjetodavni razgovor, koji je pun uvažavanja, poštovanja, prihvatanja i aktivnog slušanja, omogući da dijete izrazi i istraži svoje misli, osjećanja i pokrene sopstvene snage i akcije za konstruktivno rješavanje problema. Na taj način se pomaže djeci da bolje razumiju sopstvenu situaciju, kao i izbore koji su im dostupni. Dječja linija je veoma važan servis u prevenciji i očuvanju mentalnog zdravlja djece i mladih, takođe, procjenjuje rizike sa kojima mogu da se suoče djeca i mlade osobe i nastoji da osigura sigurnost i zaštitu.

Nacionalna dječja SOS linija prethodnu godinu započela je uz objektivne teškoće koje su se javile sa nedostatkom finansijskih sredstava za dopunski rad savjetnika. Ciljevi usluge su ostvareni u domenu optimalne održivosti usluge (djeca su redovno pozivala Dječiju liniju), uzimajući u obzir činjenicu da se usluga održala od početka godine i bez finansijskih sredstava, sa osmočasovnim radnim vremenom, zahvaljujući savjetnicima, stalno zaposlenima u Dječijem domu, koji su održali uslugu do potpisivanja ugovora, 08.06.2023. godine i dobijanja finansijskih sredstava, nakon čega je prešla na 24-časovno radno vrijeme. Uprkos svim teškoćama, dosadašnji prepoznati i provjereni kvalitet rada našeg SOS telefona za djecu i mlade bio je dobar temelj da isti nesmetano nastavi svoj rad i da djeca nastavljaju da pozivaju, ukazujući našem servisu i dalje veliko povjerenje. Supervizijska podrška tri supervizora na liniji predstavlja stalni proces unapređenja telefonskog savjetovanja, neodvojivi je segment rada i zahtijeva stalno usavršavanje.

Tokom 2022. godine organizovana je obuka za deset novih savjetnika, te je tako Dječja linija proširila svoje savjetodavne kapacitete na 22 aktivna savjetnika čime je, osim što je proširen postojeći tim telefonskih savjetnika, ojačani su kapaciteti telefonskog savjetovanja i održivosti usluge. U izvještajnom periodu aktivno je bilo 19 savjetnika, od kojih su njih 16 stručni radnici i stručni saradnici, redovno zaposleni u JU Dječji dom "Mladost", a preostalih 3 je zaposleno u drugim Ustanovama.

Posebno je važna činjenica, sklapanje ugovora između Dječijeg doma „Mladost“ i Child Helpline International, kojim smo ispunili sve visoke standarde neophodne za pristupanje međunarodnoj organizaciji dječijih linija. Učlanjenje u Međunarodnu organizaciju CHILD HELPLINE INTERNATIONAL predstavlja veliki korak i napredak, jer će nam biti stalna podrška u svim segmentima funkcionisanja Dječije linije.

Takođe, u 2023. godini potpisan je ugovor o saradnji sa „Udruženje Roditelji“ u realizaciji projekta „Borba protiv nasilja nad djecom kroz uspostavljanje prvog Help centra za podršku u Crnoj Gori – FromPeople2People – Pe2Pe“. Cilj projekta jeste poboljšanje sistema podrške porodicama djece sa neprilagođenim ponašanjem i djece koja imaju iskustvo nasilja i njihovim roditeljima, kao i stvaranje nove porodične usluge i podrške.

Posebno je važna činjenica da smo kao mlada Dječja linija prepoznati kao važan faktor za regionalnu saradnju i intenzivno učestvujemo u njoj. Tokom prošle godine nastavljena je saradnja sa UNICEF-om, kao stalna podrška u jačanja kapaciteta Dječije i regionalna saradnja, sa Dječijim linijama zemalja regiona, posebno sa Nacionalnom dečijom linijom Srbije (NADEL). Nacionalna dečja linija Srbije (NADEL) prenijela je pravo na adaptaciju i korišćenje Programa obuke na našu ustanovu, tako da je JU Dječji dom „Mladost“ Bijela akreditovao sopstveni Program obuke kod Zavoda za socijalnu i dječju zaštitu. Ovim se zaokružuje važan proces održivosti savjetodavnih kapaciteta na Dječjoj liniji.

Statistički podaci:

- Ukupan broj poziva u periodu od 01.01.2023. do 31.12.2023. god. je **636**.
- Struktura poziva je sledeća:
  - Testirajući - 512
  - Konstruktivno testirajući - 31
  - Savjetodavni - 51
  - Pozivi odraslih - 19
  - Pozivi tišine – 23

*Broj poziva u odnosu na: broj dječaka: 351
broj djevojčica: 243*

*Uzrasna struktura: do 10 god.- manje od 1%
10-14 god.- oko 50%
15-18 god. – oko 50%*

*Mjesto pozivanja: urbana sredina - 90%
ruralna sredina - 10%*

• **Potrebe su izražene kroz sledeće teme:**

- *Psihosocijalne teme i mentalno zdravlje: suicid, samopovređivanje, depresija, tuga, ljutnja, bijes, usamljenost, socijalno neodgovorno ponašanje*
- *Porodični odnosi: nerazumijevanje dječije potrebe, odnos roditelj – dijete*
- *Vršnjački odnosi: problemi sa prijateljima, partnerski odnosi, zaljubljenost*
- *Seksualnost i identitet*
- *Emocionalno nasilje*
- *Zavisnost od PA supstanci*
- *Informativni: o Dječijoj liniji, zahvalnost za pomoć, ostale informacije*
- *Pozivi odraslih odnose se najčešće na traženje informacija o drugim institucijama za pomoć i podršku*

Na osnovu dostupnih podataka evidentan je napredak, kako u broju poziva, tako i u zastupljenosti poziva iz svih krajeva Crne Gore, sa posebnim akcentom na veću zastupljenost opština sjeverne regije u odnosu na prethodnu godinu. Povećenju broja poziva doprinijela je promotivna kampanja tokom novembra mjeseca, koja je realizovana u osnovnim školama u Podgorici. Rezultati su pokazali da je u tom period porastao broj poziva, što je jasan indikator koliko je konstantna promocija neophodna, što samim tim ukazuje na značaj stalne dostupnosti usluge i njene sve prisutnosti, kako bi bila bliža ciljnoj grupi kojoj je namijenja.

Ova naša usluga doživjela je ekspanziju u svom razvoju, prije svega na polju kvaliteta rada, koji je posebno prepoznat od strane UNICEF-a, otvorila sve mogućnosti daljeg rasta i razvoja, međunarodnog povezivanja i predstavljanja i daljeg jačanja svojih kapaciteta. Sve ovo ukazuje na neophodnost postojanja ove naše usluge, SOS telefona za djecu i mlade, kojoj nacionalni predznak i kredibilitet naše ustanove pod čijim okvirima radi, daje posebnu važnost i ozbiljnost, te samim tim zaslužuje veliku podršku nadležnih institucija.

IZVJEŠTAJ O RADU DNEVNOG CENTRA ZA DJECU SA SMETNJAMA U RAZVOJU

Dnevni centar za djecu sa smetnjama u razvoju, jedan je od servisa Dječjeg doma "Mladost" u Bijeloj. Aktivan je od septembra 2016. godine. Pruža uslugu podrške za život u zajednici djeci sa smetnjama u razvoju, uzrasta do osamnaest godina iz lokalne zajednice.

Cilj usluge jeste razvijanje vještina i znanja, funkcionalnih i komunikacionih sposobnosti djece sa smetnjama u razvoju. Ovaj servis, združen sa drugim oblicima podrške, drastično mijenja i poboljšava cjelokupno porodično funkcionisanje, kao i odnos društva prema osobama sa smetnjama u razvoju.

Prostor Dnevnog centra zahvata površinu od 270 m² i podijeljen je na deset zasebnih prostorija. Opremljen je po propisanim standardima i prilagođen boravku djece sa smetnjama, koja u prijatnom i sigurnom okruženju mogu usvajati znanja i vještine neophodne za život u zajednici.

Dnevni centar ima dva dnevna boravka, prostoriju za radno-okupacione i kreativne aktivnosti, senzornu sobu, fitnes salu, dva kupatila, sobu za odmor, kuhinju i trpezariju. Opremljena "muzička soba" predstavlja specifičan prostor za muzikoterapiju koja je veoma važan segment terapeutsko-relaksacionog načina rada sa djecom sa smetnjama u razvoju. Dnevni prostor je opremljen novim namještajem. Obogaćen je i inoviran edukativni i asistivni materijal, igračke, društvene igre.

Prostor je u potpunosti pokriven video nadzorom. Na ulazu u Dnevni centar, pored stepenica, nalazi se i rampa prilagođena pristupu korisnika invalidskih kolica.

U neposrednom radu sa djecom tokom izvještajnog perioda intenzivno su radili stručni radnici (defektolog i psiholog), stručni saradnici (fizioterapeut i profesor fizičke kulture) i saradnici na poslovima njege (medicinske sestre) svako u svom polju djelovanja. Važno je napomenuti da od početka godine u našem timu imamo fizioterapeuta, stalno zaposlenog, kako bi se djeci pružao kontinuirano ovaj vid neophodne njege, odnosno individualnih fizioterapeutskih tretmana.

Stručni radnici i prethodne godine ojačali su svoje profesionalne kapacitete kroz nekoliko obuka;

- „Obuka za primjenu konkretnih postupaka u radu sa osobama iz autističnog spektra i sa kombinovanim smetnjama“
- „Mentalno zdravlje djece i roditelja/pružaoca usluga“
- „Primjena Bazičnog program rada u ustanovi za djecu i omladinu“
- „Supervizija“

Aktivnosti su se odvijale po dnevnom planu rada, rasporedu čija je osnova stabilna i prilagođena ciljnoj grupi.

Tokom 2023. godine uslugu Dnevnog centra koristilo je jedanaest korisnika, od toga dva korisnika uslugu cjelodnevnog i devet korisnika uslugu poludnevnog boravka. Za dvoje djece sa navršenih 18 godina prestalo je pravo na korišćenje usluge Dnevnog centra, po osnovu rješenja CSR Herceg Novi. Djeca koja pohađaju nastavu školuju se po posebnom i prilagođenom planu i programu, u kombinovanom odjeljenju JU OŠ "Ilija Kišić" u Zelenici, sa kojom ostvarujemo stalnu komunikaciju.

Struktura korisnika u Dnevnom centru za 2023. godinu;

	Jan	Feb	Mar	Apr	Maj	Jun	Jul	Avg	Sep	Okt	Nov	Dec
<i>Broj djece po mjesecima</i>	10	10	10	10	10	10	10	9	10	10	10	9
<i>Po polu</i>												
<i>Dječaci</i>	9	9	9	9	9	9	9	8	9	9	9	9
<i>Djevojčice</i>	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	-
<i>Po godinama</i>												
<i>6-11</i>	3	3	3	3	3	3	3	2	2	2	2	2
<i>12-18</i>	7	7	7	7	7	7	7	7	8	8	8	7

Režim dolaska djece i njihovog prevoza mijenjao se u skladu sa organizacijom nastave u školi, i raspusta, čemu se Dnevni centar prilagođavao individualnim potrebama djece i njihovih porodica.

Rad sa roditeljima je intenziviran i produbljen u prošloj godini. Dnevni centar i nadalje obezbjeđuje prevoz djece od kuće do naših prostorija prema potrebama korisnika; za korisnike cjelodnevnog boravka, kao i prevoz od škole do Dnevnog centra za djecu na poludnevnom boravku. Nakon završetka boravka u Dnevnom centru, organizovan je zajednički povratak djece kući.

Cjelodnevni boravak podrazumijeva tri obroka, doručak, užinu i ručak. Značaj ovih obroka nadilazi njihovu osnovnu funkciju. Trpezarija je mjesto na kome se, možda više i od ijednog drugog mjesta u Dnevnom centru, udruženo razvijaju navike zdrave i raznovrsne ishrane, higijena, socijalne vještine, fina motorika, upotreba pribora za jelo i opšta kultura.

Radne aktivnosti sa korisnicima odvijaju se od samog početka dana. Razvoj socijalnih vještina, počinje još u prevozu. Poštovanje pravila prilikom vožnje, raspored sjedenja i lijepo ponašanje, samo su neke od aktivnosti koje zaposleni obavljaju.

Medicinska sestra i stručni radnik koji su zaduženi za prevoz djece, razmjenjuju informacije sa roditeljima i opserviraju trenutno stanje djece. Po dolasku u Dnevni centar, zaposleni čekaju korisnike na stepenicima, asistiraju i pomažu djeci.

Nakon raspripremanja i vođenja lične higijene po dolasku, djeca se postepeno uključuju u dnevni raspored. Slijedi doručak, a nakon toga raspoređivanje i uključivanje u rad. Vrste aktivnosti i njihov intenzitet, zavise od prirode poteškoća, nivoa psihomotornog razvoja, uzrasta, pola i trenutnog stanja korisnika. U svim segmentima rada prate se propisane procedure, I primjenjuje individualni pristup u radu sa djecom.

Planirane aktivnosti usklađuju se sa IPR za svakog korisnika.

Rad stručnih radnika organizovan je kroz grupne i individualne aktivnosti. Najčešće se sprovode likovne, sportske i muzičke aktivnosti. Na taj se način podstiču motoričke i govorne sposobnosti, socijalne vještine, osjećaj pripadnosti grupi, empatija i saradnja.

Medicinska sestra, osim svog primarnog i najvažnijeg posla vođenja zdravstvene zaštite, usmjerena je i na razvoj vještina samopomoći, vođenja lične higijene i ishrane.

Fizioterapeut, zavisno od smetnji koje dijete ima, prilagođeno i redovno sprovodi rad u sali za kineziterapiju. Radi se na razvoju grube i fine motorike, kondicije, prevencije nastanka sekundarnih poremećaja, kao i na olakšanju simptoma. Sala za kineziterapiju, opremljena je sobnim biciklom, trakom za trčanje, steperom, terapijskim loptama, tegovima, loptama i drugim različitim pomagalicama. Pod, na kome se izvode vježbe, većinom je prekriven strunjačama i prilagođen za fizioterapeutske tretman ili druge fizičke aktivnosti.

Veliki dio sportskih aktivnosti održavan je napolju, s obzirom na to da korisnici Dnevnog centra koriste dvorište, sportski teren, a u ljetnjem periodu i plažu Doma, kao i fiskulturnu salu. Povoljna lokacija, na samoj obali mora, omogućavala je česte šetnje korisnika i zaposlenih i izlaske van ustanove. Svi dječiji rođendani i praznici prigodno su obilježeni i u protekloj godini; svaki korisnik Dnevnog centra za rođendan dobio je prigodan poklon i tortu, vrijedni donatorski pokloni upriličeni su i za Novogodišnje praznike, kao i kroz druge donatorske aktivnosti.

Turistička organizacija Herceg Novog i ove godine omogućila je poklon vaučere za novogodišnje praznike. Tokom godine organizovani su jednodnevni izleti, posjete drugim Dnevnim centrima, kao i učešće na Specijalnoj olimpijadi koja je održana u Herceg Novom. Prigodnom proslavom uz druženje sa djecom i kolegama iz Dnevnog centara Igalo, u prostorijama našeg Dnevnog centra obilježen je Svjetski dan osoba sa autizmom.

IZVJEŠTAJ O RADU MALE GRUPNE ZAJEDNICE BIJELO POLJE

Mala grupna zajednica za djecu sa smetnjama u razvoju u Bijelom Polju (MGZ), prva je usluga ove vrste u Crnoj Gori, koja se bavi zbrinjavanjem djece lišene roditeljskog staranja, sa smetnjama u razvoju i pridruženim bolestima koja su često ugrožavajuća za njihov život. Smještajni kapaciteti MGZ iznose 8 mjesta i namijenjena su djeci uzrasta do 18 godina.

Ova usluga je uspostavljena 2014. godine, kao rezultat saradnje Američke ambasade i Opštine Bijelo Polje, uz podršku Ministarstva rada i socijalnog staranja i UNICEF-a. U februaru mjesecu 2019. godine MGZ je odlukom Vlade Crne Gore pripojena JU Dječiji dom „Mladost“ Bijela, kao jedna od organizacionih jedinica ove ustanove. Otežavajuća okolnost, koja je prisutna od početka pripajanja MGZ našoj ustanovi jeste činjenica da, MGZ ne posjeduje licencu za obavljanje djelatnosti, zbog činjenice da u zakonitom postupku, nije riješeno pitanje prava korišćenje objekta u kome ova usluga funkcioniše. Iako je rješavanje navedenog problema bila jedna od prioritarnih aktivnosti u svim ovim godinama, još uvijek se nisu stekli uslovi za njenu konačnu realizaciju i pored činjenice da je po svom položaju i djelatnosti koju obavlja, MGZ prepoznata kako u lokalnoj, tako i u široj zajednici i zauzima značajno mjesto.

Sagledavajući sveukupnost načina rada i funkcionisanja MGZ, kao i njen značaj za zaštitu i unapređenje položaja i prava djece sa smetnjama u razvoju koja su bez roditeljskog staranja, možemo reći da je to usluga koja zaista daje izuzetne rezultate i na jedinstven način pruža sveukupnu brigu i njegu ovoj najranjivijoj populaciji djece u našoj državi.

Uopšteno rečeno, sva djeca se međusobno razlikuju po svojim mogućnostima, vještinama i sposobnostima, socijalnoj kompetenciji, pa je to slučaj i sa našim korisnicima. Kako su korisnici MGZ djeca različitog uzrasta sa kombinovanim smetnjama u razvoju i teškim zdravstvenim problemima, postizanje rezultata u njihovom napredovanju je veoma individualno, i zavisi od mnogo faktora. U radu sa ovom djecom od ključne važnosti za njihov sveukupni razvoj jeste individualni pristup i individualni rad u zavisnosti od potreba, sposobnosti i stanja korisnika.

Sa djecom rade stručni radnici, saradnici na poslovima njege i njegovateljice koji na profesionalan način brinu o najranjivijoj kategoriji djece u našoj državi, preduzimajući sve neophodne mjere i aktivnosti u cilju obezbjeđenja njege i brige o sveukupnom zdravlju i svim potrebama ove djece. Od ukupno 14 zaposlenih, 2 su stručna radnika – psiholog i socijalni radnik, 5 medicinskih sestara (jedna koristi porodiljsko/roditeljsko odsustvo), 4 njegovateljice, koordinator i 2 zaposlena na tehničkim poslovima- spremačica i vozač. U kontekstu permanentne brige o zdravlju djece, tokom izvještajnog perioda, kao spoljni saradnici, u skladu sa zakonom su angažovani ljekar specijalista pedijatar i fizioterapeut, koji su svoje usluge pružali u prostorijama MGZ, u skladu sa potrebama svakog djeteta.

Tokom izvještajnog perioda stručni radnici MGZ prošli su nekoliko obuka u cilju dodatnog unapređenja i usavršavanja vještina u radu sa djecom sa smetnjama u razvoju:

- „Obuka za primjenu konkretnih postupaka u radu sa osobama iz autističnog spektra i sa kombinovanim smetnjama”
- „Jačanje kapaciteta stručnih radnika za rad sa djecom i mladima sa socijalno neprilagođenim ponašanjem”.

Kapacitet MGZ iznosi 8 mjesta, ali je tokom većeg dijela izvještajnog perioda u ovoj našoj organizacionoj jedinici boravilo ukupno devetoro djece, što ukazuje na potrebu za ovom vrstom usluge, koja prevazilazi postojeće smještajne kapacitete.

U toku izvještajnog perioda u MGZ boravilo je devet korisnika. MGZ je napustilo dva korisnika, od kojih je jedna korisnica po redovnoj proceduri, nakon navršenih 18 godina, rješenjem CSR premještena u drugu ustanovu socijalnog tipa, dok je drugi korisnik smješten u hraniteljsku porodicu. Struktura broja pokazuje da je kapacitet bio popunjen tokom čitave godine.

Struktura korisnika u Maloj grupnoj zajednici za 2023. godinu prikazana je u tabeli;

	Jan	Feb	Mar	Apr	Maj	Jun	Jul	Avg	Sep	Okt	Nov	Dec
<i>Broj djece po mjesecima</i>	9	9	8	8	8	8	8	8	8	8	7	8
<i>Po polu</i>												
<i>Dječaci</i>	5	5	3	3	3	3	3	3	3	4	3	3
<i>Djevojčice</i>	4	4	5	5	5	5	5	5	5	5	4	5
<i>Po godinama</i>												
<i>0-3</i>	1	1	1	2	2	2	2	2	2	2	2	1
<i>3-6</i>	5	5	4	3	2	2	2	2	2	2	2	3
<i>6-18</i>	3	3	3	3	4	4	4	4	4	4	4	4

Djeca koja borave u MGZ, na osnovu procjene mogućnosti i potreba za školovanjem, uključena su u obrazovni proces. Raspoređena su u obrazovne ustanove: JPU „Dušo Basekić” i JU OŠ „Dušan Korać” u Bijelom Polju. Takođe, korisnici su i Dnevnog centra za djecu sa smetnjama i teškoćama u razvoju „Tisa”- Bijelo Polje.

Dugoročni i kratkoročni ciljevi postavljaju se i sprovode u skladu sa programom koji je usvojio Nacionalni savjet za obrazovanje. Plan je podijeljen u osam nastavnih oblasti i to:

- samoposluživanje
- razvoj govora i jezika
- muzička kultura
- likovna kultura

- fizička kultura
- upoznavanje uže i šire sredine
- radno vaspitanje sa psihomotornim vježbama
- socijalizacija

Sve navedene aktivnosti realizuju se u skladu sa kapacitetima svakog djeteta.

Uz redovne aktivnosti, sa djecom su se, tokom izvještajnog perioda, sprovodile i vannastavne aktivnosti koje se odnose na sadržaje koji se tiču razvoja socijalne kompetencije i participacije u društvene tokove: rekreativne i sportske aktivnosti, prisustvovanje sportskim i kulturnim događajima, kao simboličan društveni život, kao što su: izlasci u grad, šetnje parkom, obliženje turističkih mjesta.

Procedura o prijemu/smještaju djeteta u MGZ je ista kao za smještaj u Ustanovu. Smještaj djeteta u MGZ Bijelo Polje vrši nadležni centar za socijalni rad, rješenjem o smještaju, a u skladu sa zakonom.

Saradnja sa nadležnim CSR je od velikog značaja za MGZ i uglavnom se realizuje kroz izradu individualnih planova rada i reviziju istih za svako dijete pojedinačno. O djeci na smještaju redovno se vodi odgovarajuća dokumentacija, propisana zakonom i važećim pravilnicima, kao podzakonskim aktima i to personalni dosije i zdravstveni karton za svako dijete. Stručni radnici, takođe redovno vode list praćenja za svako dijete.

Što se tiče saradnje sa ustanovama u lokalnoj zajednici i okruženju, veoma je važno istaći dobru saradnju sa JZU Opšta bolnica Bijelo Polje, koja je od velikog značaja zbog veoma osjetljivog zdravlja djece koja su na smještaju u ovoj organizacionoj jedinici, kao i zbog blizine u situacijama kada je djeci potrebna intervencija ljekara. Zbog složene zdravstvene situacije, većine djece koja borave u MGZ, veoma su česti odlasci u KBC Podgorica, zbog različitih specijalističkih pregleda, dijagnostičkih procedura, a nisu rijetke i vešednevne hospitalizacije djece.

Takođe je važno istaći odličnu saradnju sa JU Dom starih Bijelo Polje, zbog značajne podrške i pomoći koju nam pružaju, u dijelu svakodnevnog besplatnog obezbeđivanja kuvanih obroka za svu djecu koja borave u MGZ.

Mala grupna zajednica je prepoznata u lokalnoj zajednici kao servis koji posvećeno brine o ranjivijoj kategoriji djece, pa su i donacije himanih pojedinaca i organizacija relativno česte.

IZVJEŠTAJ O RADU PRELAZNE STAMBENE ZAJEDNICE

Prelazna stambena zajednica predstavlja uslugu pomoći i podrške djeci sa rezidencijalnog smještaja naše ustanove, koja se pripremaju za napuštanje institucije i samostalan život, po redovnoj proceduri, a sa radom je počela početkom 2017. godine.

Usluga omogućava jednom broju mladih koji borave na rezidencijalnom smještaju, da u posebno izdvojenom stambenom prostoru, uz individualizovan pristup svakom korisniku, kreiranjem određenog stepena autonomije, međusobnog podržavanja i uvažavanja, dobiju mogućnost maksimalnog razvijanja ličnih potencijala, osnaže se i osposobe za samostalan život.

Stambeni prostor u kome funkcioniše Prelazna stambena zajednica (PSZ) predstavlja poseban stan, u okviru objekta pružaoca usluge, površine oko 80 m² i njegov optimalni kapacitet predviđen je za boravak četiri korisnika.

Osnovni cilj uspostavljanja ove usluge jeste omogućavanje mladima koji borave na rezidencijalnom smještaju, da u uslovima zasebnog stanovanja, uz posebnu organizaciju rada, posvećeno i pojačano mentorstvo vaspitača-mentora, steknu iskustvo postepenog prelaska iz kontinuirano nadgledanog, strukturisanog boravka u djelimično samostalan životni aranžman, koji predstavlja prelaznu fazu do potpune samostalnosti.

Ova usluga mladim ljudima omogućava postepeno osposobljavanje za samostalan život, pružanje podrške i savjetovanje u procesu osamostaljivanja, razvijanje i osvještavanje ličnih potreba, razvoj samopouzdanja, samopoštovanja i samokontrole, jačanje osjećaja efikasnosti, preuzimanje obaveza i odgovornosti za sopstveni život, prevenciju i ublažavanje rizičnih oblika ponašanja, učenje vještina vođenja domaćinstva i raspolaganja kućnim budžetom, usvajanje zdravih stilova života, razvijanje i održavanje pozitivne socijalne mreže. To podrazumijeva i obezbijedena novčana sredstva, neophodna za brigu o sebi i domaćinstvu, koja se isplaćuju svakog mjeseca u tačno određenom iznosu po korisniku.

Ciljnu grupu predstavljaju mladi koji borave u Domu i pripremaju se za napuštanje institucije, a pokazuju dovoljan stepen spremnosti i odgovornosti u obavljanju svakodnevnih obaveza i dovoljan stepen samostalnosti da vode domaćinstvo. Donja starosna granica je 14 godina, kada se počinje sa planom osamostaljivanja. Listu šticećenika koji će koristiti ovu uslugu usaglašavanjem donose stručni timovi Doma, a na predlog porodičnih vaspitača. Nakon izvjesnog vremena adaptacije, vrši se procjena od strane mentora, ali i samoprocjena od strane samih korisnika, da li su spremni da nastave sa korišćenjem usluge, ili se vraćaju na rezidencijalni smještaj.

Tokom 2023. godine uslugu je koristilo ukupno tri korisnika, od toga dvije djevojčice (14 i 16 god.) i jedan dječak (15 god.). Sa korišćenjem usluge dvije djevojčice započele su u septembru i oktobru mjesecu 2022. godine, dok je dječak počeo sa korišćenjem ove usluge u februaru 2023. godine. Međutim, nakon četiri mjeseca procijenjeno je da djevojčica od 14 godina nije pokazala dovoljno spremnosti za nastavak korišćenja usluge, jer sa svojih 14 godina nema izgrađene kapacitete za stepen slobode i samostalno vođenje brige o sebi koju zahtijeva struktura života u ovom servisu, već da joj je potreban veći stepen kontrole, jasnija struktura i veći nadzor, pa je prema predviđenoj proceduri premještena na rezidencijalni smještaj.

Dvoje korisnika nastavilo je sa korišćenjem usluge do kraja kalendarske godine.

U ovom periodu, uz psihosocijalnu osnaženost za započinjanje samostalnog života, posvećenim vođenjem od strane vaspitača-mentora, ojačane su njihove kompetencije u samostalnom vođenju domaćinstva, pripremanju obroka, nabavci namirnica i raspolaganju kućnim budžetom.

Takođe je važno napomenuti, da ova usluga nije licencirana, jer nije prepoznata kroz važeće pravilnike, pa ostaje nada da će se u vremenu koje je pred nama, od strane odgovornih koji su zaduženi za kreiranje socijalne politike u našoj državi, prepoznati njen značaj.

IZVJEŠTAJ O RADU PRIHVATILIŠTA ZA ZAŠTITU DJECE OD NASILJA U PORODICI

Prihvatište za zaštitu djece od nasilja u porodici predstavlja jednu od četiri nove usluge za pomoć i podršku djeci i porodici, koje su predviđene Planom transformacije naše ustanove za period od 2015. - 2019. godine, a servis je svoj rad započeo licenciranjem usluge u decembru 2018. godine.

Usluga urgentnog smještaja namijenjena je zaštiti djece od nasilja u porodici, uzrasta do osamnaest godina i ima kapacitet za prijem pet korisnika. Smještaj u prihvatilištu predviđen je na period do dvanaest mjeseci.

Prihvatište za zaštitu djece od nasilja u porodici predstavlja uslugu za pomoć i podršku djeci i mladima sa različitim traumatskim iskustvima zanemarivanja, zloupotrebe i zlostavljanja u porodici, sa ciljem da se saniraju posljedice traume, uz uvažavanje individualnosti svakog djeteta, kao i njegovog prava na participaciju i dostojanstven život u zajednici. Svakom djetetu obezbijeđen je multidisciplinarni pristup, koji se sprovodi od strane stručnih radnika i saradnika na poslovima njege.

Ciljna grupa ove usluge su djeca i mladi uzrasta do 18 godina sa teritorije cijele Crne Gore, koji su privremeno izdvojeni iz svojih porodica zbog nasilja koje je počinjeno nad njima (zanemarivanja, zloupotrebe, fizičkog, psihičkog, seksualnog zlostavljanja i drugih vrsta nasilja).

Prostor u kojem funkcioniše Prihvatište predstavlja izdvojeni dio stambenog objekta površine 135 m², a sastoji se od dva dnevna boravka, dvije kuhinje, dvije trpezarije, tri spavaće sobe, sobe za stručnog radnika, tri kupatila i prostora za prijem. Prostor je opremljen u potpunosti svim neophodnim namještajem i ostalom opremom u skladu sa pozitivnim zakonskim propisima, a ulaz je pokriven video nadzorom.

Sa djecom rade stručni radnici i saradnici na poslovima njege. Stručni radnici su socijalni radnik i psiholog, za rad sa djecom na proradi traumatskih iskustava, i psihosocijalnom osnaživanju i ovaj rad je organizovan po jasno utvrđenom programu rada.

Na osnovu razgovora sa djecom vrši se procjena potreba, snaga i rizika i na taj način se određuje vrsta i stepen podrške koja je potrebna djetetu. Primjenjuje se individualni, grupni i individualizovani rad u okviru grupe u zavisnosti od potreba, sposobnosti i stanja korisnika.

Svakodnevno se obavljaju savjetodavni razgovori na različite teme.

Tokom izvještajnog perioda stručni radnici Prihvatišta prošli su nekoliko obuka u cilju dodatnog usavršavanja vještina u radu sa djecom koja u svom iskustvu imaju različite traume i to:

- „Primjena savremenih principa u radu sa osobama koje su doživjele traumu“
- „Primjena Bazičnog program rada u ustanovi za djecu i omladinu“
- „Obuka za izgradnju kapaciteta nosilaca dužnosti za unapređenje međusektorske saradnje u prevenciji institucionalizacije i pružanju integrisanih usluga za djecu sa smetnjama u razvoju“
- Supervizija

U toku izvještajnog perioda kroz Prihvatište za zaštitu djece od nasilja u porodici prošlo je ukupno dvanaest korisnika. Prihvatište je napustilo sedam korisnika, od kojih je četvoro prešlo na rezidencijani smještaj naše Ustanove, po isteku vremena predviđenog za boravak u prihvatilištu, dok je troje korisnika vraćeno u biološku porodicu. Struktura broja korisnika tokom izvještajnog perioda, pokazuje da je kapacitet bio popunjen tokom čitave godine.

Struktura korisnika u Prihvatištu za 2023. godinu prikazana u tabeli po broju, polu i godinama;

	Jan	Feb	Mar	Apr	Maj	Jun	Jul	Aug	Sep	Okt	Nov	Dec
<i>Broj djece po mjesecima</i>	5	2	5	5	4	5	5	5	5	5	5	5
<i>Po polu</i>												
<i>Dječaci</i>	5	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
<i>Djevojčice</i>			3	3	2	3	3	3	3	3	3	3
<i>Po godinama</i>												
<i>3-6</i>	1			2	2	2	2	2	2	2	2	2
<i>7-18</i>	4	2	5	3	2	3	3	3	3	3	3	3

Djeca koja borave u Prihvatištu, na osnovu procjene obrazovnog statusa, mogućnosti i potreba za školovanjem, uključena su u obrazovni proces i raspoređena u obrazovne ustanove i to: JPU „Naša radost“ Herceg Novi, JU OŠ „Orjenski bataljon“ u Bijeljoj, JU SMŠ „Ivan Goran Kovačić“ Herceg Novi i JU Resursni centar „Peruta Ivanović“ u Kotoru.

Djeci se redovno pruža intenzivna podrška u učenju, kako od strane stručnih radnika tako i kroz organizovane projektne aktivnosti u ustanovi, ser veći broj djece ima poteškoće u učenju s obzirom na to da dolaze iz depriviranih uslova za normalan rast, razvoj i učenje, edukativno veoma zapušteni, (najčešće nisu redovno pohađali školu), pa je potrebno uložiti velike napore kako bi postigli zadovoljavajući uspjeh i održali kontinuitet redovnog školovanja.

S obzirom na to da je i slobodno vrijeme bitan segment u razvoju ličnosti djeteta, akcenat je stavljen na to da djeca na pravi način, što kvalitetnije iskoriste slobodno vrijeme. Zato se organizuju različite obrazovne, kulturne, sportske i zabavne aktivnosti, kao i jednodnevni izleti i putovanja. Tokom zimskog i ljetnjeg raspusta djeca su, kao i svake godine, boravila na Ivanovim Koritima.

ZAPOSLENOST I OPŠTI POSLOVI

U JU Dječji Dom „Mladost“ Bijela je na kraju izvještajnog perioda zaposleno ukupno 82 radnika, od čega njih 13 obavlja poslove u Maloj grupnoj zajednici za djecu sa smetnjama u razvoju u Bijelom Polju.

Od ukupnog broja zaposlenih, 75 radi na neodređeno vrijeme, a 7 radnika je zaposleno na određeno vrijeme.

Stručna kvalifikacija	Broj zaposlenih
Visoko obraz.240 kred.CSPK/ VSS	29
Visoko obaz.180 kred.CSPK/VŠS	7
Srednje struč.obraz.240kred.CSPK/SSS ili peti stepen IV2	26
Srednje struč.obraz.180 kred./KV	14
Kvalifikacija osnov.obaz.- PK/NK	6

Posljednjih godina u ustanovi je prisutan trend smanjenja broja zaposlenih; usljed otkazivanja ugovora o radu od strane, uglavnom visoko obrazovane radne snage, mlađeg životnog doba, zbog odlaska na rad u druge ustanove.

Tokom izvještajnog perioda u skladu sa dozvolom za zapošljavanje resornog ministarstv, sa 6 lica je nakon okončanja postupka javnog oglašavanja slobodnih radnih mjesta, zaključen ugovor o radu na određeno vrijeme, u trajanju do godine dana, uz probni rad od 6 mjeseci.

U istom periodu, ustanovu je napustilo ukupno 11 zaposlenih, od kojih je 2 ispunilo uslov za starosnu penziju, 2 ostvarilo pravo na invalidsku penziju, 6 zaposlenih je raskinulo ugovor o radu zbog odlaska na rad u drugu ustanovu, a za 1 zaposlenu je nakon okončanja disciplinskog postupka zbog teže povrede radne obaveze, donijeta odluka o prestanku radnog odnosa.

Istovremeno je tokom izvještajnog perioda 12 zaposlenih, po različitim osnovama, u dužem periodu odsustvovalo s posla. Ukupno 4 zaposlenih je u ovom periodu koristilo pravo na porodiljsko/roditeljsko odsustvo, 1 zaposlena je koristila neplaćeno odsustvo do tri godine života djeteta, 3 zaposlenih je bilo na dugom bolovanju zbog teške povrede, 3 zaposlenih je koristilo bolovanje zbog teške bolesti, a 1 zaposlena je odsustvovala zbog njege teško povređenog člana uže porodice.

U ovom periodu, shodno odredbama Zakona o radu jedna zaposlena je ostvarila pravo na rad sa polovinom punog radnog vremena.

Tokom izvještajnog perioda nastavljen je trend pritiska nadležnih centara za socijalni rad za smještaj djece u našu ustanovu. Važno je napomenuti da su djeca koja se smještaju po strukturi uglavnom starijeg školskog uzrasta, a veliki procenat njih ima smetnje u razvoju, poremećaje u ponašanju i probleme sa mentalnim zdravljem. Istovremeno u MGZ borave djeca sa teškim smetnjama, i bolestima koje su potencijalno ugrožavajuće za njihov život. Briga o ovakvoj djeci i rad sa njima je veoma izazovan i zahtjeva pojačan individualni rad, što iziskuje veći broj stručnih radnika, stručnih saradnika, kao i saradnika na poslovima njege.

U cilju optimalne organizacije rada u ustanovi, te zadovoljenja potreba djece, od kojih većina ima potrebu za individualnim radom, kod činjenice da postoji deficit stručnog kadra, bilo je neophodno, da se pristupi angažovanju zaposlenih putem Agencije za posredovanje u zapošljavanju. Tako je tokom izvještajnog perioda ukupno 5 zaposlenih radno angažovano na ovakav način, i to dva stručna radnika, jedan stručni saradnik, jedan saradnik na polovima njege i jedan pomoćni radnik u kuhinji.

Ovakav način angažovanja radne snage, predstavlja ozbiljan finansijski izazov za ustanovu, s obzirom da se radi o značajnim mjesečnim izdacima za bruto plate zaposlenih, što je u dužem periodu postaje apsolutno neodrživo.

U tom kontekstu treba naglasiti da smjene zaposlenih koji su u direktnom radu sa djecom traju po 12 sati, jer nažalost sa postojećim brojem zaposlenih nije moguće na drugačiji način organizovati rad. Veoma često se dešava da 1 vaspitač radi na 2 grupe (u prosjeku oko 17 djece), što predstavlja poseban izazov, kod činjenice da većina djece ima smetnje u razvoju, relativno veliki broj njih neki oblik poremećaja u ponašanju, te da se na svakoj grupi nalazi značajan broj djece sa psihijatrijskim bolestima, kojima je potreban poseban pristup i pojačan nadzor. Zbog toga i ne čudi da stručni kadar odlazi da radi lakše i bolje plaćene poslove, jer naša ustanova posljednjih godina postaje prepoznata kao mjesto u kome je teško raditi.

Jedan od osnovnih razloga za ovakvu percepciju težine rada u ustanovi je prije svega hroničan nedostatak radne snage, koji intenzivno traje posljednjih nekoliko godina, a generisan je pogrešnim pristupom ljudi koji su donosili odluke, i u tom vremenu nisu prepoznali značaj pravilne kadrovske politike (ulaganja u kadrove, edukacije, stimulisanja mladih obrazovanih ljudi, da rad u ustanovi prepoznaju kao priliku za lični profesionalni razvoj kroz sticanje dragocjenog znanja i iskustva u neposrednom radu sa najranjivijom kategorijom djece).

Fluktuacija radnika tokom izvještajnog perioda bila je znatno veća u odnosu na prethodni izvještajni period, a broj zaposlenih koji su po različitim osnovama koristili bolovanja, bio je veliki.

Tokom izvještajnog perioda, posebno u susret Novogodišnjim i Božićnim praznicima, bilo je donacija koje su doprinijele poboljšanju uslova u kojima djeca borave.

NLB banka donirala je opremu za našu ustanovu u vrijednosti od 10.000,00.eura. Donator je finansirao nabavku jedne profesionalne mašine za pranje posuđa u vrijednosti preko 6.000,00.eura, frižider, klima uređaj i veću količinu malih kućanskih aparata.

Predsjednica Skupštine CG, g-dja Danijela Đutović je početkom izvještajnog donirala ustanovi iznos od 5.000,00.eura, a g-dja Lidija Đukanović je za potrebe djece donirala opremu za stambeni prostor u kome djeca borave.

U susret Novoj Godini, kao i ranijih godina Moto djeda mrazevi su tradicionalno donirali poklone za našu djecu.

G-đa Marija Borojević iz SAD, donirala je dio bijele tehnike za stambeni prostor u kome djeca borave, a finansirala je troškove dolaska spec dječjeg neuropsihijatra dr Rudića, koji je održao radionicu za naše zaposlene, na temu problema sa mentalnim zdravljem djece, sa posebnim akcentom na poremećaj iz spektra autizma.

Zaposleni u CKB banci su tradicionalno donirali personalizovane poklone za našu djecu, a kompanija Jugopetrol je finansirala boravak djece u kampu u Grčkoj i veću količinu školskog pribora.

Krajem izvještajnog perioda, određen broj naših građana, organizacija, ustanova i privatnih preduzeća doniralo je nešto donacija u novcu.

U susret Novogodišnjim i Božićnim praznicima, veći broj pojedinaca, udruženja, državnih i privatnih preduzeća, donirali su veću količinu slatkiša, odjeće, obuće i školskog pribora.

DIREKTORICA

Marela Savić, dipl.pravnica